

УДК 334:614.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-2-3>

Микола ВАЛЬЧУК

здобувач вищої освіти за програмою доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти» (Вінниця, Україна), e-mail: valcukm48@gmail.com

ORCID: 0009-0009-7033-9716

Бібліографічний опис статті: Вальчук, М. (2024). Правові механізми прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України. *Публічне управління та місцеве самоврядування*, 2, 21–28, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-2-3>

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Вивчення правових механізмів прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України є надзвичайно актуальним і затребуваним з кількох ключових причин на пряму пов'язаних з процесами євроінтеграції та ризиками, які виникли перед медичною галуззю в наслідок російсько-української війни. В умовах постійних реформ та змін у системі охорони здоров'я України, необхідно забезпечити юридичне підґрунтя для ефективного функціонування лікувальних закладів, медичних установ і усієї системи організації медичної допомоги. Правові механізми допомагають структурувати процеси та роблять їх прозорими і клієнтоорієнтованими, такими, що враховують потреби пацієнтів. Доступ до якісних медичних послуг є конституційним правом громадян України, а тому вивчення правових аспектів прийняття управлінських рішень дозволяє захистити права пацієнтів, забезпечити їх доступ до необхідних медичних послуг та ліків, а також гарантувати рівні можливості для всіх громадян, уникнути проблеми формування соціальних нерівностей та наблизити українське суспільство до безбар'єрного формату.

Мета статті полягає у вивчення правових механізмів прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України.

Результаті. В умовах тривалої військової російської агресії та, пов'язаних з нею, кризових ситуацій важливо мати ефективні правові механізми для швидкого реагування і прийняття управлінських рішень, що забезпечить оперативну та адекватну реакцію на загрози здоров'ю населення України. У статті висвітлено, створені в Україні, правові механізми забезпечення якісного надання медичних послуг, а також проаналізовано низку реформ, проведення яких сприяло цьому. Вивчення цих механізмів в контексті вирішення проблеми підвищення ефективності управлінських рішень, оптимізації використання бюджетних коштів та запобігання корупційним проявам в сфері охорони здоров'я є вкрай важливим.

Висновки статті підкреслюють необхідність гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами та практиками. Вивчення правових механізмів прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України є важливим для створення ефективної, прозорої та справедливої системи медичних послуг, яка відповідає сучасним викликам, потребам суспільства та вимогам європейської спільноти. В той же час, удосконалення української нормативно-правової бази в умовах війни є критично важливим для забезпечення ефективного функціонування сфери охорони здоров'я та відповідності сучасним викликам і появі нових інститутів – мобільні медичні групи, військова парамедицина, тимчасові пацієнти, тощо.

Ключові слова: управлінські рішення, правовий механізм, сфера охорони здоров'я, управління, медична галузь.

Mykola VALCHUK

student of higher education on the Doctor of Philosophy program in specialty 281 "Public management and administration", Communal institution of higher education "Vinnytsia Academy of Continuing Education" (Vinnytsia, Ukraine), e-mail: valcukm48@gmail.com

ORCID: 0009-0009-7033-9716

To cite this article: Valchuk, M. (2024). Pravovi mekhanizmy pryiniattia upravlinskykh rishen u sferi okhorony zdorov'ia Ukrainy [Legal mechanisms for making managerial decisions in the sphere of health care of Ukraine]. *Public Administration and Local Government*, 2, 21–28, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-2-3>

LEGAL MECHANISMS FOR MAKING MANAGERIAL DECISIONS IN THE SPHERE OF HEALTH CARE OF UKRAINE

The study of legal mechanisms for the application of management decisions in the sphere of health care of Ukraine is relevant and in demand for several key reasons directly related to the processes of European integration

and the risks that have arisen for the medical industry as a result of the Russian-Ukrainian war. In the conditions of constant reforms and changes in the health care system of Ukraine, it is necessary to provide a legal basis for the effective functioning of medical institutions, medical institutions and in all systems of the organization of medical care. Legal mechanisms help structure processes and make them transparent and customer-oriented, taking into account your needs. Access to high-quality medical services is a constitutional right of Ukrainian citizens, and therefore studying the legal aspects of administrative decision-making allows you to protect rights, ensure their access to some medical services and medicines, as well as ensure equal opportunities for all citizens and bring Ukrainian society closer to a barrier-free one format.

The purpose of the article is to study the legal mechanisms for making managerial decisions in the field of health care of Ukraine.

Results. In the conditions of prolonged Russian military aggression and, related to it, other crisis situations, it is important to have effective legal mechanisms for rapid response and management decision-making, which will ensure an operational and adequate response to threats to the health of the population of Ukraine. The article highlights the legal mechanisms created in Ukraine to ensure quality provision of medical services, as well as analyzes a number of reforms, the implementation of which contributed to this. The study of these mechanisms in the context of solving the problem of increasing the efficiency of management decisions, optimizing the use of budget funds and preventing corruption in the health care sector is extremely important.

The conclusions of the article emphasize the need to harmonize Ukrainian legislation with international standards and practices. The study of legal mechanisms for making managerial decisions in the field of health care of Ukraine is important for the creation of an effective, transparent and fair system of medical services that meets modern challenges, the needs of society and the requirements of the European community. At the same time, the improvement of the Ukrainian regulatory and legal framework in the conditions of war is critically important for ensuring the effective functioning of the health care sector and compliance with modern challenges and the emergence of new institutions – mobile medical teams, military paramedicine, temporary patients, etc.

Key words: management decisions, legal mechanism, health care, management, medical industry.

Постановка проблеми. Управління системою охорони здоров'я в Україні базується на сукупності правових механізмів, які забезпечують належне функціонування, розвиток та реформування цієї сфери. Ці механізми включають законодавчу базу, нормативні акти, механізми контролю, адміністративні процедури та фінансові інструменти. Тривала російська збройна агресія виявила серйозні проблеми у сфері охорони здоров'я України. Зокрема, руйнування системи епідеміологічного нагляду та інфекційного контролю, інтенсифікація ризиків для здоров'я пересічних громадян, пов'язаних з активним розповсюдженням соціально-небезпечних хвороб та дефіцитом донорської крові (Клименко, 2023, с. 145). Ситуацію ускладнили процеси масової міграції населення в межах країни та за її кордони, які наочно продемонстрували недорозвиненість інституту громадського здоров'я, а також актуалізували питання збереження балансу інтересів між приватним і публічним секторами медичної галузі, захистом персональних даних і реалізацією на практиці в кризових умовах права громадян на безкоштовну медичну допомогу. Саме інтенсивні міграційні процеси поставили під сумнів ефективність проведених в Україні реформ сфери охорони здоров'я, оскільки бюджети органів місцевого самоврядування в регіонах, що приймають внутрішньо переміщених осіб, опинилися в умовах гострого дефіциту коштів та неготовності медичних закладів до додаткового навантаження, а от же, якість надання медичної допомоги змінилася не на

краще. На наш погляд, для покращення ситуації необхідно вдосконалювати правові механізми управління сферою охорони здоров'я, розвивати інститут громадського здоров'я, забезпечувати належний баланс між приватними інтересами та збереженням здоров'я нації, а також покращувати захист персональних даних і гарантувати доступ до безкоштовної медичної допомоги для всіх, без винятку, громадян. Усе вище наведене свідчить про існування гострої необхідності вивчати правові механізми прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій українських науковців стосується вивчення ряду адміністративно-правових заходів, впроваджених державою для забезпечення захисту прав людини та громадянина під час збройної агресії у сфері охорони здоров'я. Ці заходи включають розробку стратегій протидії епідеміям, захист від зловживань владою, повагу до приватного життя, гарантії доступу до медичної допомоги, усунення дискримінації та уникнення соціальних нерівностей. Основна проблематика досліджень зосереджена на наступних питаннях:

1. Аналіз чинного українського законодавства. Висвітленням питання наскільки чинне законодавство узгоджене з нормами Конституції України, законів та підзаконних актів, що регулюють діяльність органів влади та установ у сфері охорони здоров'я займався С. Потеряйко (Потеряйко, 2021, с. 111).

2. Практика прийняття управлінських рішень, характерна для української медичної

галузі. Вивченням державної моделі управління та адміністрування займався Ю. Швець, який висвітлював особливості прийняття управлінських рішень на центральному, регіональному та місцевому рівнях, а також описував фактори, що впливають на цей процес (Швець, 2020, с. 204).

3. Кадрові виклики та перспективи розвитку кадрового забезпечення державного управління медичною сферою в Україні досліджував А. Халецький (Khaletsky, 2022, с. 253).

4. Правові проблеми військового часу, актуалізовані погіршенням якості життя громадян та поширення соціально небезпечних хвороб. На існування певних правових проблем, пов'язаних з умовами військового часу, які виникають в роботі сфери охорони здоров'я та вловлюють появу соціальних нерівностей, звернули увагу вчені Інституту соціології НАН України – О. Клименко (Клименко, 2023, с. 150) та Г. Чепурко (Чепурко, 2023, с. 228).

5. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління медичною галуззю. Створенням рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання можливих шляхів покращення законодавства та практики прийняття управлінських рішень займалися вчені вінницької управлінської школи (Василенко, Семко, Радиш, 2022, с. 10).

У статті нами було проаналізовано основні законодавчі акти які регулюють діяльність сфери охорони здоров'я в Україні, зокрема:

1. «Конституція України» гарантує право громадян на охорону здоров'я, медичну допомогу та страхування (ст. 49) (1996).

2. «Основи законодавства України про охорону здоров'я», які було прийнято у 1992 р. визначають ключові засади правового регулювання у сфері охорони здоров'я (рис. 2.3.1) (1992).

3. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 2017 р. (2018).

Для подолання зазначених проблем необхідно розробити проект вдосконалення законодавчих норм, які сприятимуть збереженню здоров'я нинішнього та наступних поколінь, гарантуватимуть охорону здоров'я усім громадянам, включатимуть чіткі механізми покарання та відповідальності за нанесену шкоду, передбачатимуть грошове відшкодування працівникам, які працюють у шкідливих умовах та постраждали в наслідок бойових дій, а також, впровадження обов'язкового медичного страхування та надання гарантованої медичної допомоги, забезпеченої державними гарантіями.

Метою статті є вивчення правових механізмів прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України.

Виклад основного матеріалу. Виникнення низки негативних тенденцій у сфері охорони здоров'я України, зумовлених проблемами пов'язаними з російською збройною агресією, актуалізували необхідність перегляду нормативно-правової бази. Ці проблеми включають недофінансування системи охорони здоров'я, нестачу прозорості та ефективності у використанні коштів, недостатню захищеність медичних працівників, незрозумілість процесу уніфікації протоколів лікування, рутинізацію збору інформації про пацієнтів та паралельне ведення паперового і цифрового обліку. Оскільки право громадян на здоров'я та отримання безкоштовної медичної допомоги конституційно гарантоване, як і право на життя (Конституція України, 1996, ст. 46) для ефективної роботи цих норм необхідно переглянути низку законодавчих актів. Здоров'я населення є одним із найважливіших факторів розвитку держави та збереження нації, а забезпечення доступної та якісної медичної допомоги, на наш погляд, повинно базуватись на принципах законності, рівності, справедливості, доступності, гуманізму та науковості. Окрім прав та обов'язків громадян закон визначає основні принципи організації системи охорони здоров'я, а саме:

– державне управління сферою охороною здоров'я, під керівництвом Міністерства охорони здоров'я, як вищого органу виконавчої влади та інших державних органів які реалізують державну політику метою якої є збереження здоров'я нації;

– нормативно-правове регулювання діяльності державних, комунальних та приватних медичних установ, враховуючи збереження рівності їхніх прав і обов'язків;

– регулювання повноважень санітарно-епідеміологічної служби, шляхом визначення функцій і обов'язків її органів та установ санітарно-епідеміологічної служби (Деякі питання Державної, 2017), (детальна структура рис. 1).

На сферу охорони здоров'я, як пріоритетний напрямок рівня державної безпеки, покладено обов'язок забезпечувати доступну та якісну медичну допомогу для всіх без винятку громадян України, одним з механізмів вирішення цього завдання є медичне страхування, впровадження якого створе фінансове підґрунтя для медичної галузі. «Основи законодавства України про охорону здоров'я» у розділі медичне страхування визначають: порядок та умови надання медичних послуг на страхових засадах; нормативно-



Рис. 1. Структура правових норм передбачених «Основами законодавства України про охорону здоров'я»

Авторська розробка.

правове поле діяльності приватних медичних закладів; правові норми регулювання медичної діяльності. Законом також передбачені заходи для забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, включаючи (Основи законодавства України, 1992).

Таким чином, «Основи законодавства України про охорону здоров'я» є нормативно-правовою базою для розвитку національної системи охорони здоров'я. Вони заклали правовий фундамент для забезпечення права громадян на охорону здоров'я, організації медичної допомоги, регулювання діяльності медичних установ та забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя нації. Цей закон, незважаючи на тривалий термін існування, залишається актуальним для реформування сфери охорони здоров'я України.

Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 2017 року є значущим для формування правових механізмів функціонування сфери охорони здоров'я в Україні. Він впроваджує систему медичних гарантій, що фінансуються з державного бюджету, і визначає правові, економічні та організаційні основи забезпечення державних фінансових гарантій надання медичних послуг та лікарських засобів для населення. Основна мета цього закону – забезпечення кожного громадянина України рівним доступом до необхідних медичних послуг. Українські законодавці передбачили чітку державну програму медичних гарантій, яка включає перелік медичних послуг та лікарських засобів, що повністю або частково фінансуються з державного бюджету відповідно до рівнів надання медичної допомоги. Ці рівні охоплюють: первинну медичну допомогу; вторинну (спеціалізовану) медичну допомогу; третинну (високоспеціалізовану) медичну допомогу; екстрену медичну допомогу; паліативну допомогу; медичну реабілітацію; медичну допомогу дітям до 16 років та допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами.

Таким чином прийняття закону «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» стало важливим кроком у реформуванні системи охорони здоров'я України (2018). Він запроваджує сучасні фінансові механізми, спрямовані на забезпечення доступності та якості медичних послуг для всього населення країни. За останні десять років у сфері охорони здоров'я України було проведено кілька значущих реформ, спрямованих на покращення доступу до медичних послуг, підвищення їх якості та ефективності, а також оптимізацію фінансування системи охорони здоров'я. Основні етапи та ключові реформи включають:

1. Впровадження Національної служби здоров'я України (НСЗУ) у 2017 році для реалізації нового механізму фінансування медичних послуг за принципом «гроші йдуть за пацієнтом». Це означає, що кошти спрямовуються безпосередньо до закладів охорони здоров'я на підставі кількості та якості наданих послуг.

2. Запуск програми «Доступні ліки» у 2017 році, що забезпечила безкоштовними або пільговими лікарськими засобами пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями, діабетом II типу та бронхіальною астмою.

3. Реформа первинної медичної допомоги у 2018 році, яка дала пацієнтам можливість вільно обирати свого сімейного лікаря, терапевта чи педіатра. Було впроваджено електронну систему охорони здоров'я (e-Health), що дозволяє вести електронні медичні записи, укладати декларації з лікарями онлайн, а також видавати електронні рецепти та направлення. Це єдина система в Україні, що визначає роль і місце цифровізації у сфері охорони здоров'я.

4. Реформа спеціалізованої медичної допомоги (вторинна і третинна ланки) у 2020 році, яка ввела нову систему підписання контрактів та оплати послуг спеціалізованої медичної допомоги за договором з НСЗУ. Передбачено, що оплата лікарям та медичним закладам з держбюджету буде здійснюватися лише за пролікований випадок за відповідним тарифом. Перелічені нами реформи спрямовані на підвищення доступності, якості та ефективності медичних послуг, а також на створення сучасної, прозорої та ефективної системи фінансування охорони здоров'я. Ці заходи є важливими кроками у напрямку створення сучасної, ефективної та доступної для всіх громадян системи охорони здоров'я, яка відповідає викликам часу та потребам суспільства, а правовий механізм в українських реаліях виглядає наступним чином (рис. 2).

Таким чином, Проведені за останні десять років реформи в сфері охорони здоров'я України значно покращили доступ до медичних послуг, підвищили їх якість та ефективність, а також оптимізували фінансування системи охорони здоров'я. Впровадження Національної служби здоров'я України, програми «Доступні ліки», реформи первинної та спеціалізованої медичної допомоги, а також електронної системи охорони здоров'я (e-Health) створили нові механізми фінансування, забезпечили більшу прозорість та підзвітність, і дали пацієнтам можливість обирати своїх лікарів та отримувати необхідні медикаменти.

Висновки та пропозиції. Таким чином, перебуваючи в тривалих євроінтеграційних процесах Україна має гармонізувати своє законо-

давство. Узгодивши його з міжнародними стандартами та практиками, вивчення яких, на наш погляд, є перспективним напрямком подальших наукових розвідок. Детальний аналіз, вже існуючих в країнах ЄС правових механізмів, дозволить адаптувати національне законодавство до вимог міжнародного права та забезпечити його відповідність світовим тенденціям та стандартам у сфері охорони здоров'я. Важливо зауважити, що від адекватності правових норм, які гарантуватимуть належне фінансування медичних установ, захист медичного персоналу, що працює в складних умовах і забезпечують дотримання прав і свобод пересічних громадян, залежить існування усєї медичної галузі країни та збереження здоров'я української нації.

Отже, вивчення правових механізмів прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України є актуальним та необхідним для створення ефективної, прозорої та справедливої системи надання медичних послуг, яка відповідає сучасним викликам, потребам суспільства та вимогам європейської спільноти. Враховуючи поточні виклики, з якими стикається

сфера охорони здоров'я України в умовах війни, удосконалення законодавства є критично важливим. На наш погляд на сьогоднішній день вкрай необхідним є введення спеціальних норм і правил, які б регулювали роботу медичних закладів, забезпечення ліками та медичним обладнанням у кризових ситуаціях та в умовах воєнного часу: Доцільним було б створення правової бази щодо легалізації та підтримка мобільних медичних бригад, які можуть швидко реагувати на надзвичайні ситуації та надавати допомогу в зонах конфлікту. Останнім часом актуалізувались питання створення правової бази для залучення та ефективного використання міжнародної гуманітарної допомоги та медичних ресурсів, а також включення до програми медичних гарантій додаткових послуг, необхідних в умовах війни, таких як реабілітація поранених, лікування психологічних травм, забезпечення протезами та ін. Особливої уваги законодавців заслуговує проблема введення спрощених процедур для отримання медичної допомоги внутрішньо переміщеними особами та іншими постраждалими від конфлікту громадянами.



Рис. 2. Правовий механізм прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я України

ЛІТЕРАТУРА:

1. Василенко Н. В., Семко М. І., Радиш Я. Ф. Роль публічного управління у формуванні нової моделі державного регулювання охорони здоров'я: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2022. № 8(64). <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-8-8191>.
2. Деякі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби. *Постанова Кабінету Міністрів України* від 29 березня 2017 р. № 348. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2017-%D0%BF#Text>.
3. Клименко О. Ю. Взаємозв'язок динаміки розповсюдження соціально-небезпечних хвороб з соціальними нерівностями та умовами військового часу в Україні. *Соціологія: теорія, методи маркетинг*. № 2. 2023. С. 143–161. <https://doi.org/10.15407/sociology2023.02.143>.
4. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. № 30. 1996. 1–4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. № 4. 1993. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
6. Потеряйко С. П. Механізми прийняття державно-управлінських рішень у сфері державної безпеки. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: *Державне управління*. Том 32 (71). № 3. 2021. С. 108–114. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/3_2021/20.pdf.
7. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. Закон України *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. № 5. 2018. 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>.
8. Чепурко Г. Поведінкові стратегії населення в умовах поширення соціально небезпечних хвороб. Київ: Інститут соціології НАН України. 2023. 263.
9. Швець Ю.Ю. Адміністративно-правове забезпечення охорони здоров'я України: сучасні виклики та шляхи оптимізації. *Zenodo*. 2020. С. 202–207 URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.4433079>
10. Khaletsky A. Prospects for the development of staffing in the public management of the medical sphere in Ukraine. *Modern management technologies: monograph*. Copyright by Higher School of Social and Economic in Przeworsk. 2022. 249–260.

REFERENCES:

1. Vasylenko, N.V., Semko, M.I. & Radysh, Ya.F. (2022). Rol' publichnoho upravlinnya u formuvanni novoyi modeli derzhavnoho rehulyuvannya okhorony zdorov'ya: vitchyznyanyy ta zarubizhnyy dosvid [The role of public administration in the formation of a new model of state regulation of health care: domestic and foreign experience]. *Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal «Internauka»*. Seriya: «Ekonomiczni nauky». – *International scientific journal «Internauka»*. Series: «Economic Sciences», 8(64). <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-8-8191> [in Ukrainian].
2. Deyaki pytannya Derzhavnoyi sanitarno-epidemiolohichnoyi sluzhby [Some issues of the State Sanitary and Epidemiological Service]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny* № 348 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 348, March 29, 2017]. (2017 Bereznya 29). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2017-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
3. Klymenko, O.Yu. (2023) Vzayemozv'yazok dynamiky rozpovsyudzhennya sotsial'no-nebezpechnykh khvorob z sotsial'nymy nerivnostyamy ta umovamy viys'kovoho chasu v Ukrayini [The relationship between the dynamics of the spread of socially dangerous diseases and social inequalities and wartime conditions in Ukraine]. *Sotsiologiya: teoriya, metody marketynh – Sociology: theory, marketing methods*, 2, 143–161. Retrieved from: <https://doi.org/10.15407/sociology2023.02.143> [in Ukrainian].
4. Konstytutsiya Ukrayiny [Constitution of Ukraine]. (1996). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*, 30, pp. 1–4. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
5. Osnovy zakonodavstva Ukrayiny pro okhoronu zdorov'ya. *Zakon Ukrayiny vid 19 lystopada 1992 roku* № 2801-XII [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care. Law of Ukraine from November 19 1992, No. 2801-XII]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*, 4, pp. 19. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> [in Ukrainian].
6. Poteryayko, S.P. (2021). Mekhanizmy pryynyattya derzhavno-upravlins'kykh rishen' u sferi derzhavnoyi bezpeky [Mechanisms for making state-management decisions in the sphere of state security]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho*. Seriya: *Derzhavne upravlinnya. – Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi*. Series: *Public administration*, Vol. 32(71), 3, 108–114. Retrieved from: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/3_2021/20.pdf [in Ukrainian].

7. Pro derzhavni finansovi harantiyi medychnoho obsluhovuvannya naselennya Zakon Ukrainy vid 19 zhovtnya 2017 № 2168-VIII. [About state financial guarantees of medical care for the population. Law of Ukraine from October 19 2017, No. 2168-VIII]. (2018, January 2). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*, 5, pp. 31 Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text> [in Ukrainian].

8. Chepurko, H. (2023). Povedinkovi stratehiyi naselennya v umovakh poshyrennya sotsial'no nebezpechnykh khvorob [Povedinkovi stratehiyi naselennya v umovakh poshyrennya sotsial'no nebezpechnykh khvorob]. Kyiv: Instytut sotsiologiyi NAN Ukrainy. [in Ukrainian].

9. Shvets', Yu.Yu. (2020). Administratyvno-pravove zabezpechennya okhorony zdorov'ya Ukrainy: suchasni vyklyky ta shlyakhy optymizatsiyi [Administrative and legal provision of healthcare in Ukraine: modern challenges and ways of optimization]. *Zenodo – Zenodo*, 202–207. Retrieved from: <https://doi.org/10.5281/zenodo.4433079> [in Ukrainian].

10. Khaletskyy, A. (2022). Prospects for the development of staffing in the public management of the medical sphere in Ukraine. *Modern management technologies: monograph*. (Vols. 2), (pp. 249–260). Przeworsk. Copyright by Higher School of Social and Economic [in English].